

بسمه تعالی

برکناری بی سابقه هیئت علمی بنیاد ملی علوم؛ پایان استقلال مشاوره علمی در آمریکا؟ Entire NSF science advisory board fired by Trump administration

مقدمه

در اقدامی کم سابقه در تاریخ تأسیس بنیاد ملی علوم (NSF) و هیئت حاکمه آن (NSB)، دولت دونالد ترامپ در تاریخ ۲۴ آوریل تمامی ۲۲ عضو هیئت مشورتی ناظر بر بنیاد ملی علوم ایالات متحده (که از تأمین کنندگان اصلی بودجه علوم بنیادی است) را بدون ارائه هرگونه توضیح رسمی و فراتر از رویه های مرسوم انتصابات پلکانی، عزل نمود. این رویداد که بازتاب گسترده ای در محافل علمی و سیاسی ایالات متحده داشته است، پرسش های بنیادینی را درباره استقلال نهادهای مشورتی علمی و آینده سیاست گذاری علم در این کشور مطرح می سازد.

۱. ساختار قانونی و پیشینه هیئت مشورتی بنیاد ملی علوم

هیئت ملی علوم (NSB) در سال ۱۹۵۰ توسط کنگره ایالات متحده تأسیس شد و کارکرد اصلی آن نظارت بر NSF، تصویب بودجه سالانه، انتشار گزارشات راهبردی درباره وضعیت علم و مهندسی آمریکا و ارائه مشاوره به رئیس جمهور و کنگره است. اعضای این هیئت معمولاً توسط رئیس جمهور منصوب شده و دوره شش ساله پلکانی آن ها از جایگزینی یکبارگی کلیه اعضا جلوگیری می نماید. نکته حائز اهمیت آنکه مصوبه تأسیس NSF تصریح می کند که اعضا باید در رشته های علمی «برجسته و سرشناس» باشند و بر اساس اصل قانونی، انحلال این هیئت منوط به تصمیم کنگره است، نه قوه مجریه.

^۱ the US National Science Foundation

^۲ National Science Board

۲. روند و توجیه حقوقی برکناری

همه اعضای NSB در بعدازظهر جمعه ۲۴ آوریل ۲۰۲۶ ایمیلی دریافت کردند که به استناد «اختیارات رئیس‌جمهور دونالد جی. ترامپ»، سمت آنان «پایان یافته و بلافاصله لغو می‌شود». سخنگوی کاخ سفید در توجیه این اقدام به رأی دیوان عالی کشور در پرونده «ایالات متحده علیه شرکت آرترکس»^۳ (۲۰۲۱) استناد کرد و مدعی شد که این رأی، مسئله اعمال اختیارات توسط منصوبانی که تأیید سنا را دریافت نکرده‌اند، زیر سؤال برده است. باید توجه داشت که اعضای NSB در ابتدای تأسیس توسط سنا تأیید شدند، اما از سال ۲۰۱۲ به بعد این فرایند تأیید صورت نگرفته است. با این حال، دن رید^۴، دانشمند رایانه در دانشگاه یوتا^۵ و رئیس پیشین (NSB ۲۰۲۴-۲۰۲۲)، این اقدام را «بی‌سابقه» و مغایر با نیاز به حفظ هیئتی «پویا و مستقل» ارزیابی کرده است.

۳. واکنش‌های سیاسی و جناحی

این برکناری با واکنش‌های شدیداً دوقطبی در کنگره مواجه شده است. زوئی لوفگرن^۶، نماینده دموکرات ارشد کمیسیون علوم مجلس، این اقدام را «احمقانه» و ادامه‌دهنده روند آسیب به علم و نوآوری آمریکا دانست. در مقابل، برایان بابین^۷، رئیس جمهوری‌خواه کمیسیون علوم مجلس، ضمن حمایت ضمنی از اقدام رئیس‌جمهور، ابراز امیدواری کرد که انتصابات جدید هیئت را بر مأموریت اصلی NSF یعنی «پیگیری علم» متمرکز نمایند.

۴. الگوی سیستماتیک برکناری مشاوران علمی

این نخستین رویداد از این دست نیست. دولت ترامپ در سال گذشته نیز تمام ۱۷ عضو «کمیته مشورتی شیوه‌های ایمن‌سازی» را که نقش حیاتی در سیاست‌گذاری واکسن داشت، اخراج کرد. همچنین ۱۴ کمیته مشورتی NSF منحل و

---

۳. United States v. Arthrex, Inc. رأی دیوان عالی در پرونده «ایالات متحده علیه آرترکس» (۲۰۲۱) عمدتاً به ساختار انتصاب قضات اداری ثبت اختراع مربوط می‌شد. دیوان تشخیص داد که اعطای اختیارات گسترده به منصوبانی که تأیید سنا را دریافت نکرده‌اند، در صورت نبود نظارت کافی از سوی مقامات منصوب رئیس‌جمهور، ممکن است با بند انتصابات قانون اساسی مغایرت داشته باشد. کاخ سفید از این رأی به عنوان مستمسکی حقوقی برای توجیه برکناری اعضای هیئت ملی علوم استفاده کرده است، هرچند در حکم اصلی اشاره‌ای به جواز برکناری دسته‌جمعی نهادهای مشورتی نشده است.

۴ Dan Reed

۵ University of Utah

۶ Zoe Lofgren

۷ Brian Babin

کمیته مرتبط با «کووید طولانی‌مدت» نیز حذف گردید. به گفته کیوان استاسون^۸، اخت‌فیزیک‌دان دانشگاه وندربیل^۹، این اقدامات بخشی از رویکرد سیستماتیک دولت ترامپ برای «انحلال یا ریشه‌زنی» ساختارهای مشورتی علم است.

۵. بستر بحرانی: تضعیف NSF در ماه‌های اخیر

برکناری NSB در شرایطی رخ می‌دهد که NSF با بحران‌های بی‌سابقه‌ای دست‌به‌گریبان است:

- کاهش بیش از ۳۰ درصدی نیروی انسانی از ژانویه ۲۰۲۵
- واگذاری ساختمان مرکزی به نهادی فدرال دیگر در دسامبر گذشته
- پیشنهاد کاهش بیش از نیمی از بودجه NSF در دو سال متوالی (که کنگره برای سال ۲۰۲۶ تصویب نکرد)
- کندی شدید در اعطای کمک‌های مالی جدید به دلیل آماده‌سازی برای کاهش‌های عمده

نکته نگران‌کننده‌تر آن که بر اساس گزارش اعضای برکنار شده، دفتر مدیریت و بودجه کاخ سفید (OMB^{۱۰}) به مدیریت NSF دستور داده است جزئیات هزینه‌ها را با اعضای هیئت در میان نگذارد. ویکتور مک‌کری، رئیس برکنار شده NSB، تأیید کرده که این اطلاعات حتی از هیئت مدیره نیز پنهان شده است.

۶. نظریه‌های علت‌یابی و نقد عملکرد NSB

برخی اعضای برکنار شده نظریه‌هایی درباره علت انحلال مطرح کرده‌اند:

- راجر بیچی^{۱۱} زیست‌شناس در دانشگاه واشینگتن^{۱۲} (او در سال ۲۰۱۴ توسط باراک اوباما، رئیس‌جمهور اسبق آمریکا، به عضویت هیئت ملی علوم منصوب شد و در سال ۲۰۲۰ توسط ترامپ دوباره به این سمت گمارده شده بود و حالا برکنار شده است) احتمال می‌دهد این اقدام برای ایجاد هیئت مشورتی جدید برای جیم اونیل^{۱۳}، سرمایه‌گذار زیست‌فناوری نامزد شده برای مدیریت NSF، صورت گرفته است.
- کیوان استاسون: احتمال دارد NSB برای جلوگیری از لابی برای بودجه سال ۲۰۲۷ NSF حذف شده باشد.

در عین حال، برخی دانشمندان در شبکه‌های اجتماعی از NSB انتقاد کرده‌اند که در دوره هدف‌گیری NSF توسط دولت ترامپ قوی‌تر اعتراض نکرد. ماروی ماتوس رودریگز^{۱۴}، عضو برکنار شده و مهندس شیمی، ضمن احترام به همکارانش

---

^۸ Keivan Stassun

^۹ Vanderbilt University

^{۱۰} The Office of Management and Budget (OMB)

^{۱۱} Roger Beachy

^{۱۲} Washington University

^{۱۳} Jim O'Neill

^{۱۴} Marvi Matos Rodriguez

می‌گوید: «جامعه علمی، کارمندان NSF و کسانی که انتظار موضع‌گیری داشتند، حق داشتند. ما باید از همان ابتدا موضع‌گیری می‌کردیم.»

۷. پیامدها و چالش‌های پیش رو

با توجه به اینکه NSB بر اساس مصوبه کنگره تأسیس شده، عملاً فقط کنگره می‌تواند آن را رسماً منحل کند. با این حال، به گفته راجر بیچی پرسش بنیادین آن است که با حذف این هیئت، «مشاوره از کجا خواهد آمد؟ و چه کسی به ما کمک خواهد کرد که آینده علم در این کشور چیست؟». نشست بعدی NSB برای ۵ مه تعیین شده بود که اعضا قصد داشتند گزارشی درباره واگذاری عرصه علمی آمریکا به چین منتشر کنند.

نتیجه‌گیری

برکناری یکباره و بی‌سابقه NSB را باید در چارچوب وسیع‌تری از سیاست‌های دولت ترامپ برای بازتعریف رابطه دولت فدرال با نهادهای علمی مستقل ارزیابی کرد. این اقدام که با توجیهات حقوقی محل بحث همراه است، نگرانی‌های جدی درباره استقلال علمی، شفافیت بودجه‌ریزی و آینده مشاوره علمی در بالاترین سطوح تصمیم‌گیری در ایالات متحده ایجاد کرده است. تحولات آتی، از جمله واکنش کنگره و انتصابات جدید، مسیر این نهاد نود و شش ساله را تعیین خواهد کرد.

doi: <https://doi.org/10.1038/d41586-026-01361-7>

کارشناس: فرما توسلیان